

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN 1-4 2026

OSAVUOSIKATSAUS

SIVISTYKSEN- JA HYVINVOINNIN
PALVELUALUE

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta 10.06.2026

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Vastuutaho: Kim Strömmer, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Palvelualuejohtajan katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen tehtävänä on omalla työllään, yhdessä muiden toimijoiden kanssa, pyrkiä varmistamaan kokonaisvaltainen ja monialainen hyvinvointityö ja huomioida maakunta- ja SOTE-uudistuksen vaikutukset toimintaympäristöön. Muutoksessa sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen keskeinen tehtävä on toiminnallisuuden varmistaminen, jotta kuntaan jäävät peruspalvelut vastaavat mahdollisimman hyvin kuntalaisten tarpeisiin.

Varhaiskasvatuksessa toimintaa kehitetään ja sopeutetaan joustavasti vastaamaan hoidontarvetta. Osallistumisasteen nousu on myös mahdollinen vuoden 2026 aikana, jolla voi olla vaikutusta paikkojen saatavuuteen. Varhaiskasvatuksen palvelutarpeeseen vaikuttaa paljon asiakkaiden valinnat, joten sen ennustettavuus on usein vaikeaa. Lukuvuonna 2024-2025 perusopetuksessa 2 380 oppilasta. Lukuvuonna 2025-2026 oppilaita 2 251 elokuun 15. päivää. Edelliseen lukuvuoteen verrattuna vähennystä 129 oppilasta. Oppilaiden tuen tarve ja koulupudokkuus on asioita, joihin etsimme ratkaisuja sekä toimintamalleja myös tänä vuonna. Palvelun uudet toimintamallit esimerkiksi koulupudokkuuden ehkäisyä varten perustetut ryhmät ovat olleet hyvä lisätukimuoto palvelun sisällä.

Kankaan koulun rakennus tuhoutui 10.8.2025 tulipalossa. Valtuusto päätti 10.11.2025 § 73, että Kankaan koulu toteutetaan uudishankkeena moduulikouluna siten, että se vastaa palanutta koulua ja on kooltaan 2300 brm². Koulu rakennetaan samalle tontille, jossa vanha koulu sijaisi. Koulun kalusteiden kilpailutus toteutettiin alkuvuodesta.

Kunnanhallitus päätti 18.8.2025 käynnistää Hollolan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelmatyön. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelman tavoitteena on toteuttaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kokonaistarkastelu siten, että siinä tarkastellaan ja yhteensovitetään paitsi valtuuston toivomusponnen ja valtuustoaloitteen sisältämiä kysymyksiä, myös valtuustokaudella 2021-2025 sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan erillisarviointeja ja -päätöksiä (mm. 5-6 luokkien palauttamista kyläkouluihin, lukiokoulusta ja oppilaaksiottoalueita, Salpakankaan ja Heinsuon koulujen oppilasohjausta), palveluverkkoa sekä elinkaarikoulujen Heinsuo ja Kalliola sekä Kankaan koulun tulevaisuutta osana kokonaisuutta. Keskeistä suunnitelmassa on yhteensovittaa myös oppilaiden tuen palveluja, palvelualueen lasten ja nuorten palveluja sekä elinvoiman palvelualueen siivous- ja ruokahuollon ja joukkoliikenteen palveluja.

Palvelusuunnitelman tarkoituksena on luoda valtuustokauden yli ulottuva (2030-2035) kokonaisvaltainen laadukkaiden palvelujen, investointien ja talouden yhteensovittava tarkastelu. Suunnitelma sisältää myös esitettävät poliittiset tavoitteet ja linjaukset. Tähän liittyen Hollolan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelmaa varten on perusteltua nimetä poliittinen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on ylläpitää ryhmien tietoisuutta ja sitoutumista laaja-alaiseen valmisteluun. Palvelusuunnitelman keskeinen osa on palvelutarpeen arviointi. Pohjatyo on tarkoituksenmukaista tehdä laaja-alaisesti ja ammatillisesti hyödyntäen valtakunnallisten vastaavien selvitysten toteuttamismalleja analyysin luotettavuuden ja vertailtavuuden lisäämiseksi. Suunnitelman toteuttaa FCG Oy (Finnish Consulting Oy).

Kunnanhallituksen 2.2.2026 kokouksessa ei tehty jatkovalmistelua linjaavia päätöksiä, vaan se päätti pyytää sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan sekä elinvoimavaliokunnan kannat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelman pohjaehdotukseen. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta käsittelee kunnanhallituksen pohjaesityksen lausuntoasiaa ensimmäisen kerran 18.2.2026. Valiokunnalle pidettiin työpaja varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelmasta aiheista 4.3.2026. Lausunto valmisteltiin 18.3.2026 kokoukseen, mutta valiokunta päätti palauttaa sen valmisteluun. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta hyväksyi lausunnon 15.4.2026 ja lähetti sen kunnanhallitukselle. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan käsittelyssä lausuntoon tehtiin lisäys, jossa kiinnitettiin huomiota tarpeeseen tarkemmasta ja kokonaisvaltaisemmasta tarkastelusta.

Oppimisen tuen uudistukseen liittyen Opetushallitus on antanut 13.2.2025 määräyksen perusopetuksen järjestäjille. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta on 20.8.2025 hyväksynyt tarvittavat muutokset opetussuunnitelmaan. Jatkossa perusopetuslaissa säädetään nykyisten tuen tasojen sijaan konkreettisista oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimista, joiden lähtökohtana on oppilaiden tuen tarpeet. Uudistuksen tarkoituksena on, että oppilas saa tuen oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Riittävästi ja oikea-aikaisesti oppilaita auttavilla palveluilla on arvioitu voitavan vähentää vahvempien tukitoimien tarvetta pitkällä aikavälillä. Oppilaiden tukemisen vahvistaminen perustuu myös koulun opetus- ja kasvatushenkilöstön väliseen entistä suunnitelmallisempaan yhteistyöhön. Uudistuksessa oppimisen ja koulunkäynnin tukeen kuuluvat ryhmämuotoiset tukimuodot, oppilaskohtaiset tukitoimet sekä perusopetuksen oppimäärää ja opetussuunnitelman tavoitteita rajaavat viimesijaiset toimet.

Vapaa-aikapalveluiden osalta vuoden 2026 suurin muutos palvelurakenteeseen oli oman uimahallin peruskorjauksen valmistuminen. Samalla vuonna 2025 kuntakeskukseen avattavan nuorisotila tuo varmastikin hyvän pysyvän ratkaisun kunnan nuoristiloihin. Tilasta on tehty toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus, joka astui voimaan 1.8.2025. Tilaa käytetään Hollolan kunnan vapaa-aikapalveluiden toimintoihin ja ensisijainen käyttötarkoitus on avoin nuorisotilatoiminta.

Hollolan kunnanvaltuusto hyväksyi 8.12.2025 kuntastrategian, joka ohjaa kunnan toimintaa ja päätöksentekoa kohti missiota: Onnistujia luonnostaan. Strategia määrittää kunnan arvot: Hirveen tulevaisuustaitoinen, Hirveen rohke, Hirveen arvostava sekä Hirveen ketterä. Kaksiosaisen visiomme kuntastrategia kiteyttää seuraavasti: Hyvinvoiva Hollola ja Houkutteleva Hollola. Palvelualue on valmistellut hyvinvoivaan Hollolaan kahta hanketta alkuvuoden aikana.

Palvelukuvaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminta on pääosin lakisääteistä tai lailla ohjattua. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueista. Vapaa-aikapalveluiden vastuualue pitää sisällään nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kokonaisuudet. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue vastaa kyseessä olevien vastuualueiden toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä, päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen palvelulupaukset

Varhaiskasvatus

Tarjoamme lapsiystävällistä palvelua ja meille mahtuu hirveen monta luontoa.

- Kohtaamme jokaisen lapsen
- Kuuntelemme ja kasvatamme yhdessä
- Toimimme luotettavasti ja teemme turvallista arkea
- Teemme saumatonta yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa

Perusopetus

Osallistumme ja opimme yhdessä uusissa ympäristöissä tulevaisuutta varten.

- Huomioimme opetuksessa oppilaiden yksilölliset tiedot ja taidot
- Varmistamme oikea-aikaisen kasvun ja oppimisen tuen
- Hyödynnämme kaikkien osaamista ja vahvuuksia
- Tuemme vanhemmuutta

Vapaa-aikapalvelut

Mahdollistamme kuntalaisille omanlaista, onnellista ja yhteisöllistä arjen hyvinvointia.

- Edistämme kuntalaisten vapaa-ajan toimintaa ja harrastamista
- Kehitämme yhdessä ja monialaisesti hyvinvointia tukevia rakenteita
- Tuemme kuntalaisten aktiivista ja turvallista elämää

Palvelusuunnitelma 2026

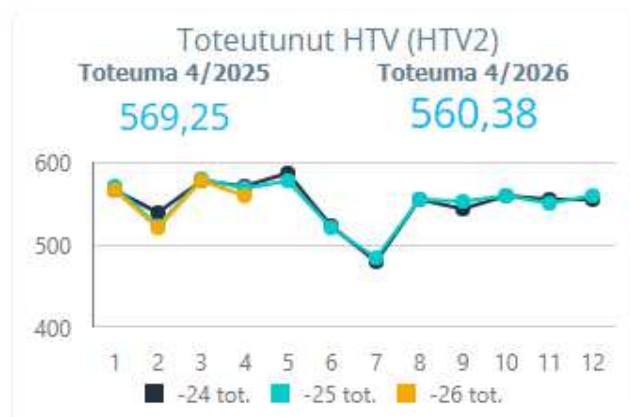
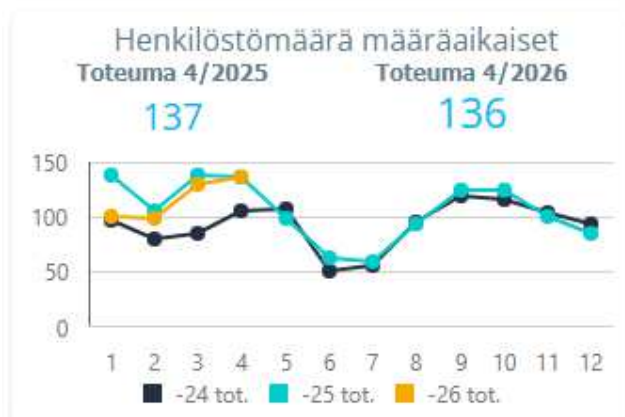
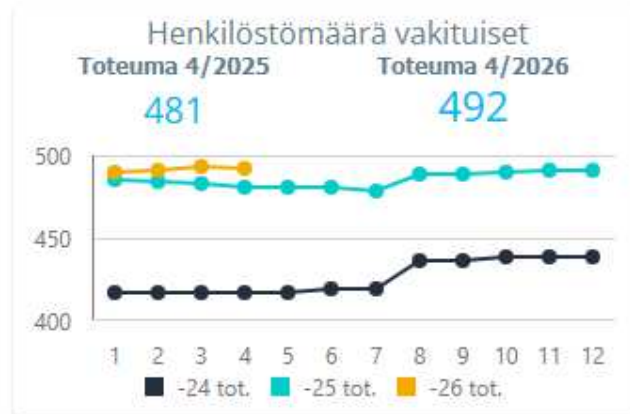
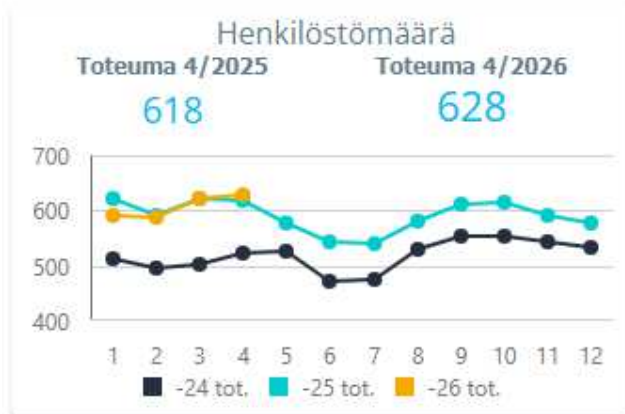
Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä lapselle tärkeiden aikuisten kanssa. Lapsi aloittaa kotoisan polkunsu ympärillään luotettavat ja turvalliset varhaiskasvatuksen aikuiset.

Varhaiskasvatukseen mahtuu monta luontoa - moniammatillinen henkilöstö huomioi jokaisen lapsen yksilönä mahdollistaen lapsen hyvän päivän toteutumisen. Varhaiskasvatus tarjoaa perheystävällistä palvelua eloisissa ja kotoisissa oppimisympäristöissä, vehreän luonnon juurella.

Kouluissa oppiminen perustuu aktiiviseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen lapsia ja perheitä osallistamalla. Oppimisella on monta luontoa. Koulut ja lähiympäristö on tehty toimintaa varten. Nykyaikaiset opetuskokonaisuudet murtavat rajoja. Oppilaat kohdataan yksilöinä heidän koulupolullaan.

Hollolan vapaa-aikapalveluiden toiminnan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tarjolla on kaikille toimivat ja laaja-alaiset, aikaan ja ilmiöihin reagoivat palvelut, joista löytyy jokaiselle jotakin. Vapaa-aikapalveluiden tärkein tehtävä on mahdollistaa kuntalaisille moninaiset mahdollisuudet omanlaiseen vapaa-ajan viettoon ja hyvinvoinnin tukeen. Tähän pääsemme tekemällä asioita yhdessä kuntalaisten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Henkilöstö

TOIMINNALLISET TAVOITTEET		
Valtuustoon nähtävät tavoitteet		
Tavoite: Digikompetenssin vahvistaminen: Kehitetään uusia ja vanhoja käytänteitä, malleja, toimintatapoja, työn/palvelun tekemisen/toteuttamisen tapa. Hyödynnetään uusia digitaalisia areenoja toiminnan toteuttamisessa. - osaamisen hankkiminen ja kehittäminen (henkilöstö, lapset ja nuoret) - uudet kyvyt, valmiudet, keinot ja tavat toimia ja toteuttaa toimintaa sekä asiakaspalvelua - kyvykkyys toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä vahvistuu		
Mittarit		
Perusopetuksen opetushenkilöstöllä henkilökohtainen työpuhelin • lähtötaso 85 %, tavoitetaso 2026 100 %		
Varhaiskasvatuksella ryhmäkohtainen puhelin käytössä • Lähtötaso 100 %, tavoitetaso 100 %. Kartoitetaan vuonna 2026 tarvetta henkilökohtaisille työpuhelimille		
Varhaiskasvatuksessa 1 digilaite/7 lasta • lähtötaso 90 % • tavoitetaso 100 %		
Henkilökohtainen digilaite käytössä kaikilla 3-6 ja 7-9 -luokkalaisilla • lähtötaso 3-5 ja 7-8 -luokkalaisilla digilaite		
Arvio	Olemme tehneet aktiivista kehittämissuhteita osaamisen, käytänteiden, mallien, toimintatapojen ja palvelun toteuttamisen suhteen.	
	Varhaiskasvatuksessa kartoitetaan tarvetta henkilökohtaisille puhelimille.	
	Perusopetuksessa koulunkäynninohjaajille hankittu henkilökohtaiset puhelimet.	
Vastuu	Sivistyksen - ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä	

Aloittamatta
  Käynnissä
  Valmis

Palvelualueen tuloslaskelmat

Sitova TOIMINTAKATE

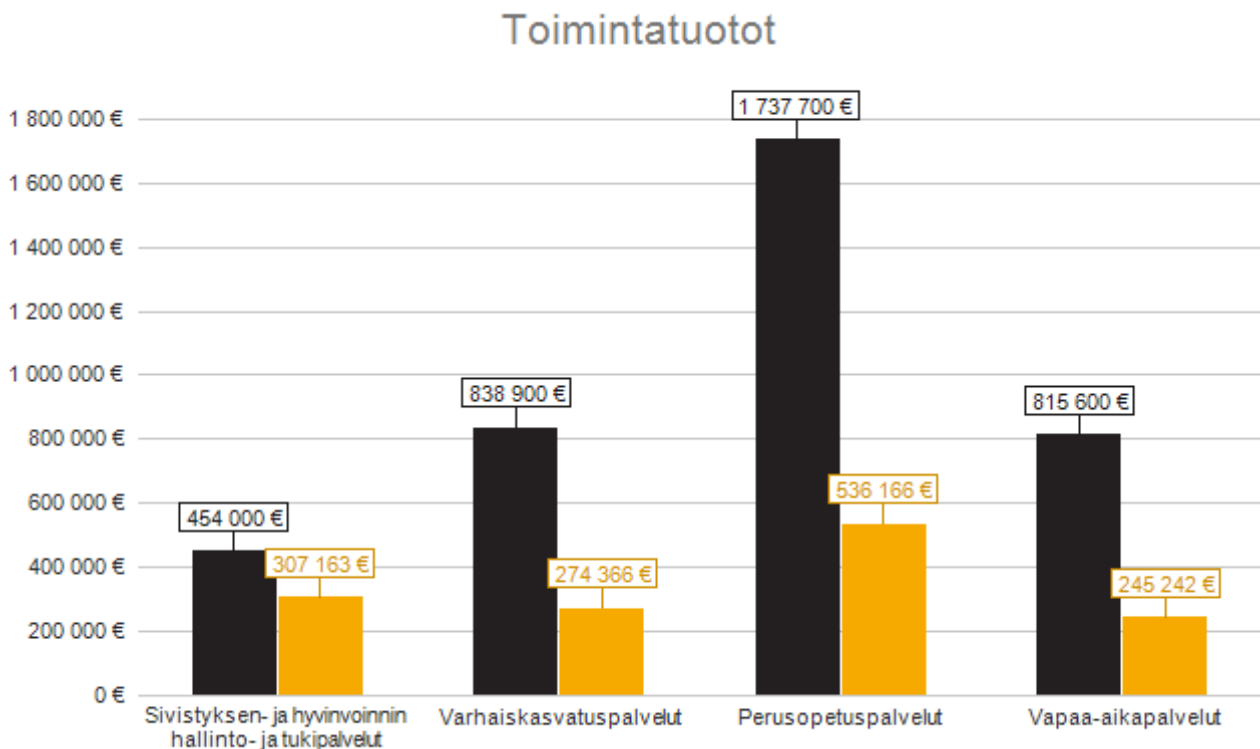
	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	3 490 510	1 105 844	3 846 200	1 362 938	35,4 %	2 483 262	3 747 679
Myyntituotot	2 174 799	413 403	2 059 800	577 654	28,0 %	1 482 146	2 084 626
Maksutuotot	771 685	280 161	1 159 600	403 429	34,8 %	756 171	1 145 425
Tuet ja avustukset	351 803	343 551	468 500	298 584	63,7 %	169 916	328 822
Muut toimintatuotot	192 224	68 728	158 300	83 271	52,6 %	75 029	188 804
Toimintakulut	-58 605 937	-19 862 612	-61 307 300	-20 292 005	33,1 %	-41 015 295	-61 530 904
Henkilöstökulut	-30 021 775	-10 822 143	-31 432 800	-10 684 494	34,0 %	-20 748 306	-32 124 230
Palkat ja palkkiot	-24 321 058	-8 780 353	-25 440 200	-8 642 527	34,0 %	-16 797 673	-26 005 153
Henkilösivukulut	-5 700 717	-2 041 790	-5 992 600	-2 041 968	34,1 %	-3 950 632	-6 119 077
Palvelujen ostot	-15 730 066	-4 811 770	-16 029 100	-5 360 673	33,4 %	-10 668 427	-15 920 334
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 033 431	-229 588	-1 126 100	-229 118	20,3 %	-896 982	-1 076 633
Avustukset	-1 309 066	-388 215	-1 404 400	-448 914	32,0 %	-955 486	-1 393 285
Muut toimintakulut	-10 511 599	-3 610 896	-11 314 900	-3 568 805	31,5 %	-7 746 095	-11 016 422
Toimintakate	-55 115 427	-18 756 768	-57 461 100	-18 929 066	32,9 %	-38 532 034	-57 783 225
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 566	-1 718	0	-1 041	0,0 %	1 041	-1 041
Vuosikate	-55 117 993	-18 758 486	-57 461 100	-18 930 107	32,9 %	-38 530 993	-57 784 266
Poistot ja arvonalentumiset	-18 825	-6 641	-41 500	-7 759	18,7 %	-33 741	-35 425
Tilikauden tulos	-55 136 818	-18 765 127	-57 502 600	-18 937 866	32,9 %	-38 564 734	-57 819 691
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-55 136 818	-18 765 127	-57 502 600	-18 937 866	32,9 %	-38 564 734	-57 819 691
vyörytyserät	0	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyserämenot	-1 222 491	-480 539	0	-1 618 461	0,0 %	1 618 461	-1 618 461
Vyörytyserätulot	1 222 491	480 539	0	1 618 461	0,0 %	-1 618 461	1 618 461

Sisäiset erät	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	180 270	8 725	126 400	8 231	6,5 %	118 169	129 565
Toimintakulut	-16 642 647	-5 221 749	-17 145 700	-5 694 841	33,2 %	-11 450 859	-16 944 184
Toimintakate	-16 462 377	-5 213 025	-17 019 300	-5 686 609	33,4 %	-11 332 691	-16 814 619

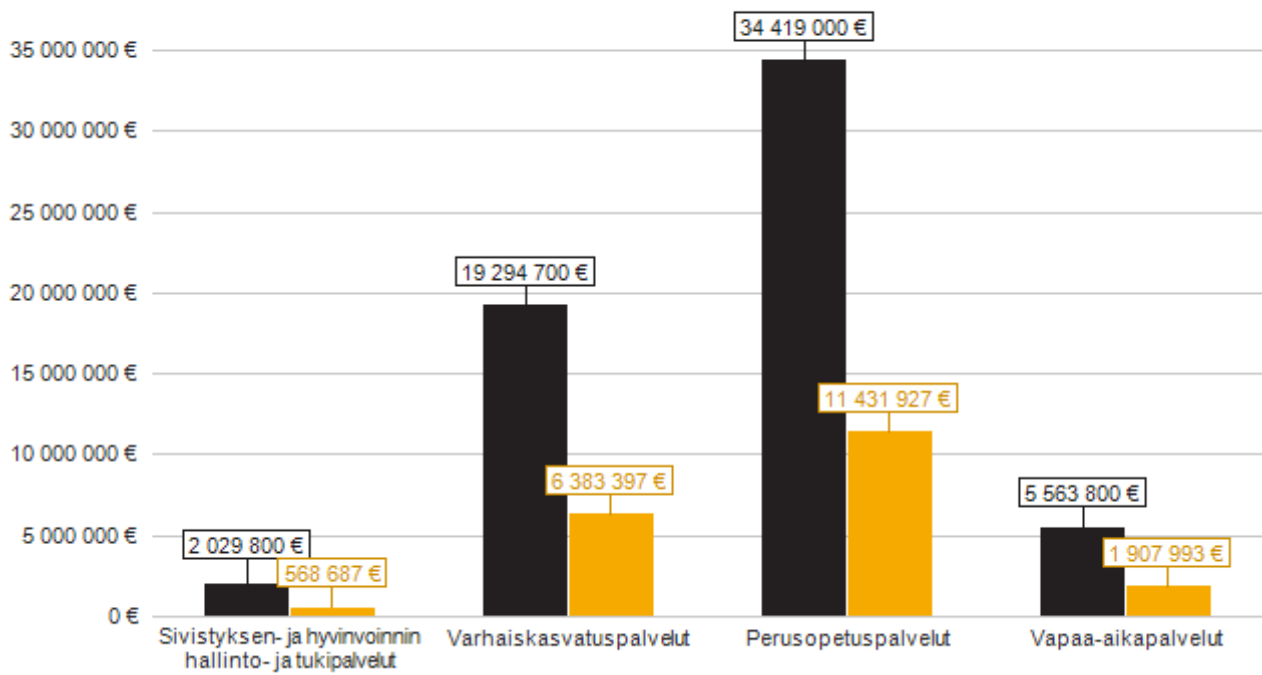
Arvio määrärahan toteutumisesta

Varhaiskasvatuksen kustannusten kasvuvauhti on viimeisimpien tietojen mukaan hidastunut, toimintaan kohdistuu edelleen merkittäviä rakenteellisia ja lainsäädännöllisiä kustannuspaineita, jotka edellyttävät talouden jatkuvaa seurantaa sekä toiminnan rakenteiden että resurssien tiivistä tarkastelua. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen vuoden 2025 selvitys toi esille palveluiden kustannuksia, joita on syytä tarkastella seuraavaa lukuvuotta suunniteltaessa. Opetustunteja muokautetaan vähentyvään oppilasmäärään. Uimahalli avautui vuoden alussa ja tällä hetkellä näyttää, että uimahallin tuotot jäävät alle arvioidun.

Määrärahan toteutuminen vastuualueittain

Toimintakulut

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalvelut

Vastuuhenkilö: Minna Säkkinen-Salminen, palvelupäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja tukipalveluiden tehtävänä on toimia palvelualueen yleisenä suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanoelimenä sekä luoda tehokkaat ja taloudelliset toimintaedellytykset tuottamalla tarpeenmukaiset palvelut. Hallinto- ja tukipalveluiden tehtäviin kuuluvat muun muassa palvelualueen johtaminen ja kehittäminen, valiokuntatyöskentely, sidosryhmäyhteistyö, sisäinen ja ulkoinen asiakaspalvelu, yleis- ja oppilashallinnon prosessit, LAPE-toiminta ja perhekeskuskehittäminen sekä koululaiskuljetusten suunnittelu ja koordinointi. Lisäksi hallinto- ja tukipalvelut vastaavat teknisen työn tilojen koneiden, laitteiden ja käsityökalujen huoltoon ja kunnossapitoon liittyvistä palveluista.

Toiminta- ja järjestelmäympäristön muutosten johdosta vuonna 2025 toteutettiin laajasti uudistamis- ja kehittämistyötä. Asiakaspalvelun parantamiseksi, prosessien sujuvoittamiseksi sekä tiedon ajantasaisuuden, tietosuojan ja tietoturvan vahvistamiseksi on kehitetty Visma InSchool Primus/Wilma- ja MunSchool-järjestelmiä. Muutokset ovat edellyttäneet yhteensovittavaa työtä prosessien, järjestelmien ja ohjeistusten osalta. Kehittämistyö on jatkunut vuoden 2026 ensimmäisellä osavuosikatsausjaksolla.

- Edlevo-järjestelmä otettu käyttöön aamu- ja iltapäivätoiminnan sijoituksissa
- Visma InSchool Primus/Wilma oppilashallintojärjestelmässä otettiin käyttöön Wilman DVV-rajapintapalvelu oppilaiden huoltajatietojen osalta. Suomi.fi-palveluiden käyttö edellyttää DVV-rajapinnan käyttöönottoa.

Visma on ilmoittanut Wilma-järjestelmään vuoden 2026 aikana toteutettavista muutoksista ja modernisoinnista. Muutoksilla vastataan opetuksen muuttuviin tarpeisiin ja kehitetään järjestelmää osana laajempaa kokonaisuutta, jossa tieto liikkuu sujuvasti eri ratkaisujen välillä. Muutos tukee käytännössä palvelualueen digistrategiaa. Vuoden aikana toteutetaan AWS-siirtymä, siirrytään vanhoista roolipohjaisista käyttäjätunnuksista turvallisempiin identiteettipohjaisiin tunnuksiin, modernisoidaan Wilma-viestintää, kehitetään hakemus- ja päätöksentekoprosesseja tukevaa asiakirjahallintaa sekä sähköisiä asiointipalveluita, kuten Suomi.fi-palvelun käyttöönottoa. Kaikki nämä uudistukset edellyttävät paikallisesti tehtäviä toimia ja uudelleenjärjestelyjä, niin järjestelmissä kuin prosesseissa ja ohjeistuksissa.

Koululaiskuljetuksissa toteutettiin vuonna 2025 laajaa henkilöliikenteen kehittämistyötä. Reittejä ja kaluston käyttöä suunniteltiin uudelleen ja toimintaa tehostettiin. Kehittämistyö jatkuu edelleen. Kevään kuljetussuunnittelussa syöttökyytejä on lisätty linjaliikennereittien varteen, minkä seurauksena kunnan omakustanteisesta kalustosta jää elokuusta alkaen yksi iso linja-auto pois käytöstä. Alkuvuodesta toteutettiin henkilökuljetusten kilpailutus. Uudet palveluntuottajat on valittu, ja sopimusvalmistelut on käynnistetty. Lukuvuosi 2026–2027 käynnistetään uusien sopimusten mukaisten palveluntuottajien kanssa.

Vuonna 2025 käynnistettiin sähköisen arkistoinnin kehittäminen osana suunnitelmallista tiedonhallintaa. Hallinto- ja tukipalvelut on edistänyt sähköisen arkiston integraatioprojektia yhdessä ulkoisen palveluntuottajan ja tietohallinnon kanssa. Sähköisen arkiston hakuehtoja on tarkennettu ja valmistautuminen perusopetusta koskevien tietojen arkistosiirron testivaiheeseen on käynnissä.

Syksyllä 2025 käynnistyneen sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen järjestelmäkehitysprojektin tavoitteena on yhtenäistää ja kehittää tietojärjestelmäkokonaisuutta, parantaa tiedonhallintaa sekä vähentää manuaalista työtä erityisesti järjestelmien välisiä integraatioita kehittämällä. Vuoden 2026 alussa projektissa on edetty erityisesti nykytilan kartoittamisessa, kuten tietojärjestelmäkartan ja prosessikuvausten laatimisessa, tiedonhallinnan rakenteiden yhtenäistämässä sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen keskeisten ongelmakohtien tunnistamisessa. Lisäksi raportoinnin ja tiedolla johtamisen kehittäminen on käynnistetty, ja projektinhallintaa sekä automaation mahdollisuuksia on edistetty, mikä luo perustaa varsinaisille toteutuksille.

Perhekeskuskehittämisessä painopisteenä on ollut toimintasuunnitelman etenemisen seuranta ja Kohtaamisten Hollola -strategisen ohjelman valmistelu. THL:n johtaman Voimaa vanhemmuudesta -hankkeen etenemistä on seurattu, ja mukaan hakeutumista pilottivaiheeseen on valmisteltu kriteerien ja teemallisten kokonaisuuksien täsmentymistä odottaen. Valmistelua on tehty osallistumalla THL:n järjestämiin keskustelutilaisuuksiin, joissa on koottu näkökulmia ja evästyksiä hanketyön kehittämiseksi. Hollolan kunta pyrkii yhdessä Päijät-Hämeen hyvinvointialueen kanssa mukaan hankkeen pilottivaiheeseen, jossa testataan ja kehitetään edelleen riittävän vanhemmuuden tuen kehystä. Pilottihaku käynnistyy syyskuussa 2026. Lisäksi perhekeskustoimijoille järjestettiin ensimmäinen systeemisen työotteen koulutuskokonaisuus yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa. Helmikuussa toteutettiin järjestyksessään toinen paikallinen hyvinvointiseminaari perhekeskustoimijoille. Seminaarin toteutusta arvioitiin ja siltä pohjalta kolmannen hyvinvointiseminaarin valmistelu käynnistettiin. Kolmas paikallinen hyvinvointiseminaari on tarkoitus toteuttaa marraskuussa 2026.

Positiivisen työnantajamielikuvan vahvistamiseksi ja työvoiman saatavuuden turvaamiseksi on osallistuttu erilaisiin rekrytointitapahtumiin sekä organisoitu ja toteutettu kuukausittain nonstop-sijaishaastatteluja varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen lyhytaikaisiin sijaisuuksiin. Tavoitteena on varmistaa osaavan työvoiman saatavuus sekä nykyhetkessä että tulevaisuudessa.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja tukipalvelut on osallistunut aktiivisesti palvelualueen sisäiseen sekä palvelualueerajat ylittävään yhteis- ja kehittämistyöhön. Kehittämisen keskiössä ovat olleet muun muassa Plandisc-vuosikellon ja perehdytyspolku-sovelluksen rakentaminen. Lisäksi on osallistuttu kuntatasoisten prosessien ja toimintatapojen kehittämiseen hyvinvointi- ja osallisuustyöryhmässä, ilmastotyöryhmässä, tietosuojaja- ja turvatyöryhmässä, hankintatyöryhmässä sekä markkinointi- ja viestintätyöryhmässä.

Palvelusuunnitelma 2026

Kustannusten kasvun hallitsemiseksi hallinto- ja tukipalvelut pyrkivät vastaamaan kilpailutuksilla, sopimuksia tarkastelemalla ja toimintaa edelleen kehittämällä. Keskeiseksi tässä nousee muun muassa koululaiskuljetusten edelleen tehostaminen:

- Siirrämme oppilaita erilliskuljetuksesta joukkoliikenteeseen niin paljon kuin mahdollista.
- Suunnittelemme ja optimoimme koululaiskuljetusreittejä / autokiertoja paremmin ja tehokkaammin.
- Hyödynnämme ja jaamme mahdollisuuksien mukaan omaa kalustoa yhdessä muiden kanssa, yhteistyö muun muassa palvelu- ja asiointiliikenteen kanssa, mahdollisuus jakaa kustannuksia, kesäaikana sekä koulujen toiminta-aikana.
- Taksi ja yksinkulkuoikeuksien tarkastelu ja mahdollisuuksien mukaan vähentäminen.
- Mahdollisten odotustuntien käyttö ja kuljetusoppilaiden kävelyttäminen reitin varteen, jolloin vähennetään kotipihasta ja "ovelta" noutoja, ja yksi auto ehtii hakemaan enemmän oppilaita tuntia kohden (taksien käytön vähentäminen)

Vuoden 2026 alkupuolelle (tammikuu) ajoittuu henkilökuljetusten kilpailutus. Kilpailutus tulee olla kaikkinen vaiheineen valmis 1.8.2026. Lukuvuosi 2026–2027 on tarkoitus kuljetusten osalta käynnistää uudella kilpailutetulla kalustolla/palveluntuottajilla.

Jatkamme vaikuttavien lapsia, nuoria ja perheitä hyödyttävien perhekeskuspalveluiden kehittämistä, huomioiden yhteensovittava toiminta ja johtaminen:

- Perhekeskusmanuaalia ja palvelukarttaa hyödynnetään palveluohjauksen ja verkostomaisen työskentelyn välineenä kaikissa toimintayksiköissä.
- Vahvistetaan ja laajennetaan kohtaamispaikkatoimintaa; kohtaamispaikkatoiminta mahdollistaa osallisuuden, vertaisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksen kaikissa ikäryhmissä osana perhekeskuksen palveluverkostoa. Huolehditaan tarvittavasta tilasuunnittelusta, siihen liittyvästä kokonaisuuden johtamisesta, koordinaatiosta, palveluiden ja toimintojen yhteensovittamisesta sekä osaamisesta; Tarkastellaan erilaisia tilasuunnittelun vaihtoehtoja fyysisen perhekeskuksen toteuttamiseksi.
- Selkiytetään perhekeskuksen tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja varmistamiseksi. Vahvistetaan ymmärrystä siitä, että perhekeskuskehittäminen on kaikkien yhteistä työtä; lasten, nuorten, vanhempien, ammattilaisten, johtajien ja päättäjien kumppanuutta. Toteutetaan systeemisen toimintamallin koulutuksia henkilöstölle.

Oppimisen tuki uudistuu kaikilla koulutusasteilla. Uudistus toteutetaan vaiheittain. Ensimmäiset esi- ja perusopetusta koskevat muutokset ovat astuneet voimaan 1.8.2025. Muutos edellyttää uusien käytänteiden luomista sekä yhteensovittavaa työtä niin prosessien, järjestelmien kuin ohjeidenkin osalta vielä vuonna 2026. Lukuvuoden 2025–2026 ajan ylläpidämme oppilashallintojärjestelmässä sekä uuden että vanhan lain mukaisia prosesseja. Muutoksella on merkittävät vaikutukset myös tilastointiin. Koski tulee sisältämään lukuvuoden 2025–

2026 ajan rinnakkain sekä vanhan lain mukaiset oppimisen tuen vaiheet lisätietoineen että uuden lain mukaiset oppilaskohtaiset tukitoimet.

Hallinto- ja tukipalvelut aloittanut yhteistyössä tietohallinto- ja konsernipalveluiden kanssa sähköisen arkistoinnin ja allekirjoituspalvelun käyttöönoton. Käyttöönotto jatkuu vuoden 2026 aikana. Valmistaudumme elämään niin sanottua hybridivaihetta, jossa meillä on sekä sähköistä että analogista arkistointia, mutta painopiste siirtyy paperiarkistoista sähköiseen arkistoon.

Yhteistyössä tietohallintopalveluiden kanssa toteutetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestelmäuudistusta; Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen arkkitehtuurimallinnus QPR-työkallalla: tietojärjestelmäkartta, tietojärjestelmien välinen tiedonsiirron mallinnus ja prosessimallinnus.

Tuloarviot ja määrärahat Sitova TOIMINTAKATE

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	336 702	378 432	454 000	307 163	67,7 %	146 837	319 901
Myyntituotot	1 300	825	4 000	3 095	77,4 %	905	4 095
Tuet ja avustukset	335 402	377 607	450 000	304 068	67,6 %	145 932	315 806
Toimintakulut	-1 730 070	-678 028	-2 029 800	-568 687	28,0 %	-1 461 113	-1 984 720
Henkilöstökulut	-1 107 415	-502 329	-1 214 500	-365 461	30,1 %	-849 039	-1 195 501
Palkat ja palkkiot	-895 251	-408 949	-981 700	-296 154	30,2 %	-685 547	-967 827
Henkilösivukulut	-212 164	-93 380	-232 800	-69 307	29,8 %	-163 493	-227 675
Palvelujen ostot	-355 600	-127 930	-404 900	-135 064	33,4 %	-269 836	-407 084
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 199	-7 322	-46 300	-10 004	21,6 %	-36 296	-39 963
Avustukset	-131 582	-2 101	-156 700	-1 513	1,0 %	-155 187	-149 380
Muut toimintakulut	-118 274	-38 346	-207 400	-56 646	27,3 %	-150 754	-192 792
Toimintakate	-1 393 368	-299 595	-1 575 800	-261 524	16,6 %	-1 314 276	-1 664 819
Rahoitustuotot ja -kulut	-424	-423	0	0	0,0 %	0	0
Vuosikate	-1 393 792	-300 018	-1 575 800	-261 524	16,6 %	-1 314 276	-1 664 819
Tilikauden tulos	-1 393 792	-300 018	-1 575 800	-261 524	16,6 %	-1 314 276	-1 664 819
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 393 792	-300 018	-1 575 800	-261 524	16,6 %	-1 314 276	-1 664 819
vyörytyserät	1 032 628	414 044	0	380 717	0,0 %	-380 717	380 717
Vyörytyserätulot	1 032 628	414 044	0	380 717	0,0 %	-380 717	380 717

Sisäiset erät	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	0	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	-247 851	-48 702	-238 200	-62 495	26,2 %	-175 705	-248 147
Toimintakate	-247 851	-48 702	-238 200	-62 495	26,2 %	-175 705	-248 147

Määrärahan toteutuminen palveluittain

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin hallinto- ja tukipalvelut

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	0	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	-1 032 624	-414 041	-1 197 300	-380 717	31,8 %	-816 583	-1 214 751
Toimintakate	-1 032 624	-414 041	-1 197 300	-380 717	31,8 %	-816 583	-1 214 751

Sivistystoimen hankkeet

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	336 702	378 432	454 000	307 163	67,7 %	146 837	319 901
Toimintakulut	-374 099	-175 688	-454 000	-92 114	20,3 %	-361 886	-398 379
Toimintakate	-37 397	202 745	0	215 049		-215 049	-78 478

Wellamo-opisto

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	0	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	-195 568	-88 299	-248 300	-95 856	38,6 %	-152 444	-241 389
Toimintakate	-195 568	-88 299	-248 300	-95 856	38,6 %	-152 444	-241 389

Musiikkitoimi

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	0	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	-127 778	0	-130 200	0	0,0 %	-130 200	-130 200
Toimintakate	-127 778	0	-130 200	0	0,0 %	-130 200	-130 200

Varhaiskasvatuspalvelut

Vastuuhenkilö: Sanja Pokki, varhaiskasvatuspäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella järjestetään varhaiskasvatusta, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Esihenkilöt vastaavat varhaiskasvatuksesta, esiopetuksesta ja perhepäivähoidosta. Varhaiskasvatuksen esihenkilöt siirrettiin toimista virkoihin 1.2.2026 alkaen. Muutoksen tarkoituksena on optimoida varhaiskasvatuksen hallinnon julkisen vallan käyttöön liittyvää tehtävienhoitoa. Vastuu sisäisestä ja ulkoisesta asiakaspalvelusta, asiakasmaksuista, palveluseteliprosessista, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta, varhaiskasvatuksen tietovarannosta (VARDA) sekä varhaiskasvatuksen kehittämisestä ja laadunarviointijärjestelmästä (VALSSI) on hallinnossa.

Kunnallisen varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus. Avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan perheille arkipäivisin kunnan eri toimipisteissä, ja se on osa lapsi- ja perhepalveluiden kohtaamispaikkatoimintaa. Hollolassa järjestetään myös vuoroa, eli yö-, ilt- ja viikonloppuhoitoa, Salpakankaan päiväkodissa. Lasta voidaan hoitaa myös kotona kotihoidon tuella tai huoltaja voi valita lapselleen yksityisen varhaiskasvatuksen. Esiopetus toteutetaan alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa.

Yksityisen varhaiskasvatuksen toimintamuotoja Hollolassa ovat yksityinen päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito sekä ryhmäperhepäiväkoti. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta ja ohjaus on lakisääteinen tehtävä. Kuluneina vuosina yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnassa on toteutettu hyväksi havaittuja toimintamalleja ja samanaikaisesti on luotu valvontakäytänteitä. Palveluntuottajien kanssa tehtävää yhteistyötä on kehitetty siten, että yksityisen varhaiskasvatuksen ja kunnallisen varhaiskasvatuksen palveluiden taso vastaisivat toisiaan. Uusi varhaiskasvatuksen palvelusetelilaki astui voimaan 1.1.2026 ja ohjaa nyt vahvasti yksityisen varhaiskasvatuksen tuottamista palvelusetelillä. Aikaisemmin toiminnassa sovellettiin Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelilakia. Hollolan palvelusetelisääntökirja päivitettiin vastaamaan palvelusetelilakia 1.1.2026 alkaen. Palvelusetelin arvo tarkastetaan vähintään kahden vuoden välein elokuussa. Tarkistus tehdään kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen indeksitarkistusten sekä muiden valtakunnallisten muutosten yhteydessä. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta päätti korottaa palvelusetelin arvoa indeksikorotuksen mukaisesti, uusi arvo on 1.8.2026 alkaen 999€. Yksityisen päiväkotitoiminnan osalta siirryttiin 1.1.2026 lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn. Aluehallintovirastojen toiminta päättyi 31.12.2025 ja Lupa- ja valvontavirasto toimii 1.1.2026 alkaen valvontaviranomaisena.

Hollolan varhaiskasvatuksessa luontokasvatusta edistetään monin eri tavoin. Monta luontoa-opinpolku suunnitelmaa jalkautetaan arkeen. Suunnitelmien tavoitteena on lisätä lähiympäristön mahdollisuuksien hyödyntämistä opetuksessa, oppimisessa ja leikkiympäristönä sekä kannustaa lapsiryhmiä retkeilemään lähiluonnossa viikoittain lasten ja henkilöstön luontosuhteen vahvistamiseksi. Luonto- ja ympäristökasvatusosaamista on vahvistettu tukemalla ympäristökasvattajien opintoja. Ympäristökasvattajat ovat laatineet materiaalipankkeja työntekijöiden käyttöön ja vievät kestävästi kehitystä eteenpäin omassa yksikössään sekä kehittämisryhmän kautta.

Hollolan varhaiskasvatuksessa on otettu käyttöön keväällä 2024 digitaalinen kansallinen laadunarviointijärjestelmä Valssi. Valssi on varhaiskasvatuksen henkilöstön arviointityökalu ja yksi osa-alue seudullisen arvioinnin kokonaisuutta. Huoltajien ja lasten osuus arvioinnissa toteutetaan vuosittain heille suunnatun seudullisen kyselyn muodossa. Arviointi toteutettiin loppuvuoden 2025 aikana. Tulokset on koottu ja tavoitteet asetettu varhaiskasvatuksen toiminnan kehittämiseksi alkuvuodesta 2026. Henkilöstön arviointikohteena oli vastavuoroinen ja kielellinen vuorovaikutus. Arvioinnin perusteella koko kunnassa keskeisiksi vahvuuksiksi nousivat turvallinen ja kannustava vuorovaikutus, lapsen yksilöllinen kohtaaminen sekä kielellisesti rikas arki leikkiä erilaista materiaalia hyödyntäen. Kehittämiskohteiksi nostettiin suunnitelmallisen ääneen lukemisen lisääminen sekä lasten tuottamat tarinat ja tekstit. Lasten osallisuutta seudullisessa arvioinnissa toteutettiin Seikkailen Päijät-Hämeessä pelin kautta. Tuloksina oli, että lapset kokivat saavansa tehdä tykkäämiään asioita ja heillä on kavereita. Lisäksi leikki nousi keskeiseksi osaksi kaverisuhteita. Huoltajat toivoivat lapsen päivän kuulumisten kertomista sekä antoivat kiitosta ja positiivista palautetta yhteistyöstä. Kehittämistyötä on tehty sekä ulkoisten että sisäisten koulutusten kautta. Pedaporinat ovat osa sisäistä henkilöstön osaamisen kehittämistä. Ne ovat kuukausittain verkossa toteutettua jatkuvaa sisällöllistä ja laadullista pedagogisten käytäntöjen kehittämistä arjen työn tueksi.

Opetushallituksen 17.12.2025 antaman muutosmääräyksen mukaiset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet tulivat voimaan 1.1.2026, ja samalla ne sovittiin yhteen vuoden 2025 lakimuutoksen kanssa, joka poisti paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisvelvoitteen. Hollolassa jatketaan paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman käyttöä, ja se päivitetään vuoden 2026 aikana. Hollolassa on ollut käytössä esi- ja perusopetuksen yhteinen opetussuunnitelma. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta linjasi, että lukuvuoden 2025-2026 aikana tulee laatia esiopetuksen ja perusopetuksen omat erilliset opetussuunnitelmat selkeyden vuoksi. Opetushallitus on päivittänyt esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita 17.12.2025 (liikunnallisen elämäntavan edistäminen) ja 26.3.2026 (varhennettu oppivelvollisuus), ja muutokset tulevat voimaan 1.8.2026. Näihin perustuen esiopetuksen opetussuunnitelmatyötä on tehty kevään 2026 aikana. Esiopetuksen opetussuunnitelma siirretään samalla Opetushallituksen ylläpitämään sähköiseen ePerusteet-järjestelmään.

Vuodesta 2022 vuoteen 2024 varhaiskasvatuksen kokonaiskulut ovat kasvaneet yhteensä n. 15%. Suurin kasvu on tapahtunut vuosien 2022 ja 2023 välillä, kun taas vuoden 2024 kasvu oli maltillisempaa. Kokonaisuudessaan näiden kolmen vuoden aikana varhaiskasvatuksen kustannukset nousivat merkittävästi, mikä on yhtenevä valtakunnallisen kustannusnousun kanssa. Tämä on johtunut muun muassa osallistumisasteen ja alle 3-vuotiaiden osallistumismäärän kasvusta, henkilöstörakenteen muutoksista, palkkakulujen kasvusta ja asiakasmaksulain vaikutuksista. Vaikka kustannusten kasvuvauhti on viimeisimpien tietojen mukaan hidastunut, toimintaan kohdistuu edelleen merkittäviä rakenteellisia ja lainsäädännöllisiä kustannuspaineita, jotka edellyttävät talouden jatkuvaa seurantaa sekä toiminnan rakenteiden että resurssien tiivistä tarkastelua.

Varhaiskasvatusmaksuista kertyvä tuotto on laskenut merkittävästi viime vuosien aikana. Kunnallisen ja palvelusetelin asiakasmaksuista noin 50 % ovat nollamaksuisia lapsikohtaisesti tarkasteltuna. Tuottoja ovat laskeneet hallituksen tekemät muutokset, sekä joka toinen vuosi tapahtuva indeksitarkastus, jotka ovat muuttaneet tuloarvoja. Edellinen indeksitarkastus oli vuonna 2024 ja seuraava indeksitarkastus toteutetaan 1.8.2026. Huoltajille tehdään uudet maksupäätökset 1.8.2026 alkaen ja indeksitarkistus huomioidaan myös palvelusetelisiin. Toisen kolmanneksen jälkeen voidaan arvioida indeksitarkastuksen vaikutukset loppuvuoden asiakasmaksutuottoihin. Varhaiskasvatuksen paikkahinta tarkastettiin alkuvuodesta 2026 ja Sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan päätöksen mukaisesti uudet hinnat otetaan käyttöön 1.8.2026. Hollolan kunnan varhaiskasvatuspalvelut laskuttaa lapsen varhaiskasvatuksesta aiheutuvat kustannukset ulkokuntalaisista lapsista lapsen väestörekisterin mukaiselta kotikunnalta. Hollolan kunnan kotikuntakorvaustulot näyttävät vuoden 2026 osalta jäävän alle arvioidun (23,47%), mutta esiopetuksen osalta korvaukset laskutetaan kerralla vuoden lopussa, jolla on vaikutuksia kokonaisuuteen.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrään vaikuttavat alle kouluikäisten lasten määrän kehitys Hollolassa sekä lapsiperheiden muuttaminen. Laissa säädetään subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatukseen. Erityisesti alle 3-vuotiaiden osuus on kasvanut viime vuosien aikana. Hollolassa varhaiskasvatusikäisistä lapsista yli 80 prosenttia onkin varhaiskasvatuksessa, mikä on valtakunnallisesti korkea osallistumisaste. Tulevina vuosina lasten määrä on ennusteiden mukaan laskeva tarkasteltaessa valtakunnallista syntyvyyden alenemisen kehitystä. Syntyvyyden alenema ei vielä näy merkittävästi varhaiskasvatuksessa, koska yhä useampi lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen. Tämä haastaa varhaiskasvatuspaikkojen määrän tarpeen arviointia tulevaisuudessa. Varhaiskasvatuksessa paikat ovat olleet tehokkaasti käytössä, mutta niiden alueellista tarvetta ja riittävyttä arvioidaan jatkuvasti osana Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palvelusuunnitelmatyötä.

Palvelusuunnitelma 2026

1.8.2025 tuli voimaan oppimisen tuen uudistus esi- ja perusopetukseen. Lisäksi uusi palvelusetelilaki on suunniteltu astuvan voimaan tammikuussa 2026 ja samanaikaisesti on suunnitteilla varhaiskasvatuslain muutos, jossa yksityisen varhaiskasvatuksen osalta siirrytään lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn. Seuraavien vuosien aikana nähdään, millaisia vaikutuksia lakimuutoksilla tulee olemaan.

Yksi varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvä haaste on kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointi ja saatavuus. Kelpoisten opettajien puute heikentää pedagogisten tavoitteiden saavuttamista ja kuormittaa henkilöstöä. Saatavuuteen on pyritty vaikuttamaan muun muassa parantamalla varhaiskasvatuksen opettajien palkkausta ja kiinnittämällä huomiota pitovoimatekijöihin. Henkilöstön kuormittavuuteen vastataan työnohjauksella. Työhyvinvointia lisätään mahdollistamalla erilaisia koulutusmahdollisuuksia ja -polkuja. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osallistumisen tukemista varhaiskasvatuksen sosionomin opintoihin jatketaan Hollolassa. Valtakunnalliseen henkilöstörakenteen muutokseen liittyen varhaiskasvatuksen lastenhoitajien tehtäviä vaihdetaan vuosittain sosionomin tehtäviksi.

Avoin varhaiskasvatus on merkittävä osa Hollolan lapsiperheiden kohtaamispaikkaverkostoa ja vakiinnuttanut paikkansa siinä. Lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen liittyy avoimen varhaiskasvatustoiminnan kehittäminen

ja sitä vahvistettiin vuonna 2024 toisella avoimen varhaiskasvatuksen opettajalla. Toimintamuotoa ja sen resurssointia osana perhekeskustoimintaa arvioitiin vuonna 2025. Avoimen varhaiskasvatuksen kävijämäärä on kasvuosuuntainen jokaisella toimipisteellä. Toiminta on tavoittanut vuonna 2025 viikon aikana keskimäärin noin 60 kävijää. Toiminta on pedagogisesti suunniteltua ja sitä voidaan muokata joustavasti tarpeita vastaavaksi.

Toimintakauden 2025-26 aikana vahvistetaan vasuosaaamista pedagogisilla porinoilla ja koulutuksella sekä sen rinnalla kehitetään edelleen digiosaamista ja leikkiä keskeisenä työtapana. Digipedagogiikalla ja työntekijöiden digiosaamisen kehittymisellä vahvistetaan lasten monilukutaitoa ja juurrutetaan uudet lukutaidot osaksi kokopäiväpedagogiikkaa. Leikkiympäristöjen rakentaminen vahvistaa lapsen osallisuutta ja lapselle ominaista tapaa oppia sekä aikuiselle oman toiminnan suunnittelua ja tavoitteiden asettamista.

Tuloarviot ja määrärahat Sitova TOIMINTAKATE

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	836 878	266 750	838 900	274 366	32,7 %	564 534	817 777
Myyntituotot	213 086	48 567	228 800	54 939	24,0 %	173 861	209 751
Maksutuotot	621 310	217 811	610 100	218 110	35,7 %	391 990	606 709
Muut toimintatuotot	2 482	371	0	1 317	0,0 %	-1 317	1 317
Toimintakulut	-18 789 281	-6 809 295	-19 294 700	-6 383 397	33,1 %	-12 911 303	-19 313 628
Henkilöstökulut	-11 255 118	-4 391 261	-11 478 500	-3 945 464	34,4 %	-7 533 036	-11 773 889
Palkat ja palkkiot	-9 121 465	-3 572 710	-9 289 100	-3 189 882	34,3 %	-6 099 218	-9 528 764
Henkilösivukulut	-2 133 653	-818 551	-2 189 400	-755 582	34,5 %	-1 433 818	-2 245 126
Palvelujen ostot	-4 245 914	-1 304 274	-4 688 500	-1 412 261	30,1 %	-3 276 239	-4 460 740
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-108 606	-44 741	-138 600	-24 623	17,8 %	-113 977	-103 292
Avustukset	-1 019 783	-345 530	-1 090 800	-365 831	33,5 %	-724 969	-1 087 035
Muut toimintakulut	-2 159 861	-723 488	-1 898 300	-635 219	33,5 %	-1 263 081	-1 888 672
Toimintakate	-17 952 403	-6 542 545	-18 455 800	-6 109 031	33,1 %	-12 346 769	-18 495 851
Rahoitustuotot ja -kulut	-60	-13	0	0	0,0 %	0	0
Vuosikate	-17 952 464	-6 542 558	-18 455 800	-6 109 031	33,1 %	-12 346 769	-18 495 851
Poistot ja arvonalentumiset	-4 485	-1 611	-11 000	0	0,0 %	-11 000	-7 333
Tilikauden tulos	-17 956 948	-6 544 170	-18 466 800	-6 109 031	33,1 %	-12 357 769	-18 503 184
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-17 956 948	-6 544 170	-18 466 800	-6 109 031	33,1 %	-12 357 769	-18 503 184
vyörytyserät	-303 472	-128 755	0	-105 786	0,0 %	105 786	-105 786
Vyörytyserämenot	-303 472	-128 755	0	-105 786	0,0 %	105 786	-105 786

Sisäiset erät	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	1 169	405	0	98	0,0 %	-98	98
Toimintakulut	-4 617 622	-1 388 457	-4 378 800	-1 487 009	34,0 %	-2 891 791	-4 334 803
Toimintakate	-4 616 453	-1 388 053	-4 378 800	-1 486 911	34,0 %	-2 891 889	-4 334 704

Määrärahan toteutuminen palveluittain

Varhaiskasvatus

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	659 548	208 919	655 200	228 751	34,9 %	426 449	650 242
Toimintakulut	-14 164 661	-5 100 257	-14 796 600	-4 904 727	33,1 %	-9 891 873	-14 819 906
Toimintakate	-13 505 113	-4 891 338	-14 141 400	-4 675 976	33,1 %	-9 465 424	-14 169 664

Perhepäivähoito

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	23 386	8 132	22 200	7 183	32,4 %	15 017	21 663
Toimintakulut	-548 199	-191 096	-661 700	-200 077	30,2 %	-461 623	-641 085
Toimintakate	-524 813	-182 965	-639 500	-192 894	30,2 %	-446 606	-619 422

Esiopetus

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot		44 715	11 864	44 800	18,8 %	36 397	40 549
Toimintakulut		-2 585 072	-965 262	-848 880	33,2 %	-1 710 420	-2 566 672
Toimintakate		-2 540 357	-953 398	-840 477	33,4 %	-1 674 023	-2 526 123

Esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot		109 229	37 835	116 700	25,7 %	86 671	105 323
Toimintakulut		-1 491 349	-552 680	-1 277 100	33,6 %	-847 387	-1 285 964
Toimintakate		-1 382 120	-514 845	-399 684	34,4 %	-760 716	-1 180 641

Perusopetuspalvelut

Vastuuhenkilö: Sanna Plit-Rehula, perusopetuksen rehtori; Minna Tsutsunen, erityisopetuksen rehtori; Anssi Vidman, perusopetuksen rehtori

Vastuualuepäällikön katsaus

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Peruskoulussa on vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko 7–16-vuotiaiden ikäluokalle. Esiopetus toteutetaan varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyönä alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Kouluilla järjestetään myös perusopetuslain mukaista koululaisten iltapäivätoimintaa.

Oppivelvollisuuden jatkuminen 18 ikävuoteen asti aiheuttaa kunnalle valvontavastuun oppivelvollisuuden toteutumisen seurannasta. Valvontavastuun myötä on perusopetuksessa tehty vuosittain joitakin opiskelupaikan osoittamisia toisen asteen opintoihin. 1-4/2026 aikavälillä opiskelupaikan osoittamisia toisen asteen opintoihin ei ole tehty.

Hollolassa palvelualue on jaettu Eteläiseen ja Pohjoiseen palvelualueeseen. Eteläisellä palvelualueella on kolme koulua ja Pohjoisella palvelualueella viisi koulua, joista Paimelan koulu toimii lukuvuoden 2025–2026 Kalliolan koulun tiloissa. 1.8.2026 alkaen oppilaat siirtyvät Kalliolan koulun oppilaisiksi. Kouluista Heinsuon ja Salpakankaan koulut ovat yhtenäiskouluja. Vaativaa erityistä tukea annetaan koko kuntaa palvelevassa Kankaan erityiskoulussa vuosiluokilla 0–9.

Palvelualueella seurataan Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen sekä muiden tahojen kehittämishankkeita ja pyritään niihin hankkeisiin, jotka palvelevat palvelualueen omaa toimintaa. Kehittämishankkeiden avulla pyritään löytämään uusia toimintamalleja tukemaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Keväällä 2026 on haettu jatkoa hankerahoitukselle Suomi Liikkuu -ohjelmaan. Lisäksi käynnissä ovat Valtionavustus Koulun kerhotoimintaa varten ja Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin 2024-2027.

Oppimisen tuen lakiuudistus tuli voimaan 1.8.2025. Lakiuudistus edellytti tuen järjestämiseen lisäresursointia, joka tuottaa lisärahoitusta oppilaskohtaisissa valtionosuuksissa. Hollolassa lisäresurssi on huomioitu lukuvuoden 2025–2026 opetusjärjestelyissä ja otetaan huomioon myös lukuvuonna 2026–2027. Lisäresurssina opetusryhmiin on ohjattu resurssiopettajia tukemaan lakiuudistuksen velvoitteita.

1.8.2025 astui voimaan myös mobiililaitteiden käyttöä koulupäivän aikana rajoittava lainsäädäntö. Muutoksella pyritään saamaan aikaan positiivisia vaikutuksia oppitunneilla keskittymiseen ja parannetaan koulujen työrauhaa. Sääntöjen selkiyttämiseksi lisätään myös oppilaiden yhdenvertaisuutta. Lakimuutoksen seurauksena kaikilla Hollolan kouluilla on ollut käytössä päivitetty järjestyssäännöt 1.8.2025 alkaen. Mobiililaitteiden rajoitukset ovat opettajien kokemusten mukaan rauhoittaneet koulutyötä merkittävästi.

Keväällä 2026 perusopetus on osallistunut seudun yhteisiin kehittämissyryhmiin (Laadun ja arvioinnin kehittämissyryhmä, Opetussuunnitelman kehittämissyryhmä, Oppimisen tuen ja opiskeluhoiton kehittämissyryhmä, Digi-kehittämissyryhmä).

Palvelusuunnitelma 2026

Erilaiset perusopetusta koskevat ulkoapäin tulleet muutokset aiheuttavat epävarmuutta perusopetuspalveluiden järjestämipaikkojen ja opetustilojen osalta vuoden 2026 aikana. Kankaan koulun koulupalon 10.8.2025 takia Kankaan koulu toimii väistötiloissa entisellä Tiilikankaan koululla ja Salpakankaan koulukeskuksen D-osan tiloissa kevätlukukauden 2026 ajan. Kankaan koulu aloittaa uusissa tiloissa 1.8.2026. Paimelan koulun jatkosta päätettiin syksyllä 2025 aikana ja Paimelan koulun oppilaiden lähikouluksi tullaan määrittelemään Kalliolan koulu. Syksyllä 2025 on käynnistetty koko perusopetusta koskeva palvelutarvekartoitus, joka saattaa aiheuttaa uudelleenjärjestelyjä palveluverkossa.

Perusopetus osallistuu edelleen aktiivisesti Päijät-Hämeen seudullisiin perusopetuksen kehittämis- ja yhteistyöryhmiin. Perusopetuksella on edustus seuraavissa seudullisissa kehittämis- ja yhteistyöryhmissä: Seudullinen sivistysjohtajien ohjausryhmä, Opetussuunnitelman kehittämisryhmä (OPS), Opiskeluhuollon ja oppimisen tuen ryhmä (OOT), ARVO-kehittämisryhmä, Digikehittämisryhmä, Opiskeluhuollon alueellinen yhteistyöryhmä, Salpausselkä Geopark -ympäristökasvatustyöryhmä ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston Sivistystoimen turvallisuutta edistävä työryhmä (SIVTURVA).

Lukutaitotyö integroidaan lukuvuonna 2025–2026 osaksi koulujen monialaisia oppimiskokonaisuuksia tukemaan Kansallisen lukutaitostrategian 2030 tavoitteita sekä kunnan tulevaa lukutaitotyön toimenpideohjelmaa. Lukutaito ja monilukutaito nähdään perustaitona, joka liittyy olennaisesti kaikkeen oppimiseen kaikissa oppiaineissa ja eri oppimisympäristöissä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden valmiuksia lukea, tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä sekä kehittää kriittistä ajattelua ja vastuullista osallistumista nykypäivän monimuotoisessa mediaympäristössä. Kouluissa toteutettavien monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteydessä vahvistetaan lukutaitotyötä luokkakohtaisilla teemoilla.

Turvallinen koulupäivä Päijät-Hämeessä on seudullinen yhteistyöhanke, jonka tarkoituksena on laatia kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemisen toimintakulttuurin malli, joka on tarkoitus ottaa käyttöön kaikissa Päijät-Hämeen kouluissa 1.8.2026 alkaen.

Kaikilla Hollolan vuosiluokkien 3–9 oppilailla on käytössään henkilökohtainen digilaitte. Vuosiluokkien 3–6 oppilaille on hankittu tablet-laitteet ja vuosiluokkien 7–9 oppilaille kannettava tietokone. Digitaalisuutta opetuksessa tuetaan lisäksi tutortoiminnan ja teknologialainaanon avulla.

Perusopetus on mukana Opetusministeriön ja aluehallintoviraston erilaisissa hankkeissa. Vuoden 2026 aikana jatkuvat seuraavat hankkeet: Koulutuksen laadun parantaminen sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tasa-arvon edistäminen Hollolassa 2024–2027, Koulun kerhotoiminnan kehittäminen sekä Liikunnan iloa ja riemua Hollolaan. Perusopetuksessa seurataan aktiivisesti avautuvia hankkeita ja niitä haetaan, mikäli niiden katsotaan palvelevan perusopetuksen kehittämistyötä.

Kaikissa kouluissa on käytössä osana sitouttavaa koulu yhteistyötä Päijät-Hämeen kuntien yhteinen poissaoloihin puuttumisen malli. Mallin avulla puututaan poissaoloihin, poissaoloista ilmoitetaan huoltajille ja tarvittaessa tehdään tukitoimia. Näin pyritään omalta osaltaan sitouttamaan oppilaita kouluun ja koulu yhteisöön. Poissaolojen valvonnassa käytetään kansallisia poissaololuokituksia. Näiden luokitusten avulla saadaan kansallista vertailutietoja poissaoloista ja kouluun kiinnittymisestä entistä tarkemmin.

Kouluun sitouttamista ja koulupudokkuuden ehkäisemistä varten kahdessa yhtenäiskouluissa toimii jo aiemmin vakinaistettu Veturi-luokkatoiminta. Määräaikaisena toiminut Vaihde-ryhmä on vakiinnutettu vuoden 2025 aikana. Vaihde-luokka tarjoaa turvallisen kouluun kiinnittymisen ja sitoutumisen niille oppilaille, joiden kouluhistoria ja koulupolku on ollut aikaisemmin hajanainen. Heinsuon ja Salpakankaan kouluilla jatkaa hanketyön jälkeen vakinaistettu hyvinvointitutor 1.1.2026 alkaen.

Oppilaiden osallisuustyöhön liittyy lasten parlamentin ja 9. luokkalaisten vaikuttamispäivän lisäksi Erätauko-menetelmästä kehitetyn Skidi-dialogin käyttö. Tätä menetelmää voidaan hyödyntää monissa eri tilanteissa, joissa lapsen ääni saadaan kuulumaan heitä koskevissa asioissa. Vastuualueelle koulutetaan Erätauko-keskustelumenetelmän osajia.

Tuloarviot ja määrärahat Sitova TOIMINTAKATE

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	1 920 277	365 246	1 737 700	536 166	30,9 %	1 201 534	1 784 764
Myyntituotot	1 708 199	328 075	1 535 700	457 624	29,8 %	1 078 076	1 578 324
Maksutuotot	150 375	62 350	149 500	65 750	44,0 %	83 750	152 481
Tuet ja avustukset	16 401	-34 056	18 500	-5 484	-29,6 %	23 984	13 016
Muut toimintatuotot	45 302	8 876	34 000	18 276	53,8 %	15 724	40 943
Toimintakulut	-34 424 890	-11 150 324	-34 419 000	-11 431 927	33,2 %	-22 987 073	-34 607 479
Henkilöstökulut	-16 190 001	-5 433 561	-16 902 600	-5 750 244	34,0 %	-11 152 356	-17 277 930
Palkat ja palkkiot	-13 113 820	-4 397 812	-13 676 200	-4 648 832	34,0 %	-9 027 368	-13 981 471
Henkilösivukulut	-3 076 181	-1 035 748	-3 226 400	-1 101 412	34,1 %	-2 124 988	-3 296 458
Palvelujen ostot	-10 601 785	-3 231 202	-10 013 900	-3 514 837	35,1 %	-6 499 063	-10 127 886
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-663 142	-69 942	-667 500	-74 668	11,2 %	-592 832	-631 115
Muut toimintakulut	-6 969 962	-2 415 620	-6 835 000	-2 092 178	30,6 %	-4 742 822	-6 570 548
Toimintakate	-32 504 613	-10 785 079	-32 681 300	-10 895 761	33,3 %	-21 785 539	-32 822 715
Rahoitustuotot ja -kulut	-489	-188	0	-1 041	0,0 %	1 041	-1 041
Vuosikate	-32 505 102	-10 785 266	-32 681 300	-10 896 802	33,3 %	-21 784 498	-32 823 755
Poistot ja arvonalentumiset	-10 068	-2 612	-17 500	-6 722	38,4 %	-10 778	-18 389
Tilikauden tulos	-32 515 170	-10 787 878	-32 698 800	-10 903 524	33,3 %	-21 795 276	-32 842 145
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-32 515 170	-10 787 878	-32 698 800	-10 903 524	33,3 %	-21 795 276	-32 842 145
vyörytyserät	-716 390	-279 419	0	-268 248	0,0 %	268 248	-268 248
Vyörytyserämenot	-716 390	-279 419	0	-1 421 767	0,0 %	1 421 767	-1 421 767
Vyörytyserätulot	0	0	0	1 153 519	0,0 %	-1 153 519	1 153 519
Sisäiset erät	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	24 947	6 581	0	5 247	0,0 %	-5 247	5 247
Toimintakulut	-10 306 504	-3 299 530	-9 743 400	-3 221 069	33,1 %	-6 522 331	-9 580 100
Toimintakate	-10 281 557	-3 292 949	-9 743 400	-3 215 822	33,0 %	-6 527 578	-9 574 853

Määrärahan toteutuminen palveluittain

Perusopetus yhteiset palvelut

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	999 680	299 990	1 469 700	464 967	31,6 %	1 004 733	1 520 501
Toimintakulut	-8 831 297	-2 703 349	-8 774 200	-2 861 083	32,6 %	-5 913 117	-8 793 726
Toimintakate	-7 831 618	-2 403 359	-7 304 500	-2 396 116	32,8 %	-4 908 384	-7 273 226

Pohjoinen perusopetus

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	181 280	-4 894	0	3 047	0,0 %	-3 047	3 047
Toimintakulut	-12 489 107	-4 182 474	-11 877 700	-3 969 160	33,4 %	-7 908 540	-11 963 831
Toimintakate	-12 307 827	-4 187 368	-11 877 700	-3 966 113	33,4 %	-7 911 587	-11 960 784

Eteläinen perusopetus

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	105 417	3 345	0	-1 147	0,0 %	1 147	-1 147
Toimintakulut	-9 356 251	-2 963 260	-9 528 500	-3 400 400	35,7 %	-6 128 100	-9 794 955
Toimintakate	-9 250 834	-2 959 915	-9 528 500	-3 401 548	35,7 %	-6 126 952	-9 796 102

Kankaan koulu

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	493 676	6 855	124 500	10 400	8,4 %	114 100	121 314
Toimintakulut	-3 140 674	-1 082 541	-3 432 700	-960 525	28,0 %	-2 472 175	-3 276 619
Toimintakate	-2 646 998	-1 075 686	-3 308 200	-950 125	28,7 %	-2 358 075	-3 155 305

IP-toiminta

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	140 225	59 950	143 500	58 900	41,0 %	84 600	141 050
Toimintakulut	-607 561	-218 700	-805 900	-240 759	29,9 %	-565 141	-778 348
Toimintakate	-467 336	-158 750	-662 400	-181 859	27,5 %	-480 541	-637 298

Vapaa-aikapalvelut

Vastuuhenkilö: Lassi Puodinketo, vapaa-aikapäällikkö

Vastuualuepäällikön katsaus

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat tekemistä ja toimintaa vapaa-ajalla, tukea työelämän alkutaipaleella ja apua haastavissa elämäntilanteissa. Hollolassa nuorisotyö näkyy vahvasti myös perusopetuksen arjessa. Keskeiset toimintamallit ovat etsivä nuorisotyö ja kouluilla tehtävä nuorisotyö. Kaikessa toiminnassa pyritään saumattomaan lapsen ja nuoren kasvua tukevaan toimintaan. Toimintakaudella 2026 panostetaan tehostetun nuorisotyön kehittämiseen sekä avoimen tilatoiminnan kehittämiseen Keskuskadun uusissa nuorisotiloissa.

Kirjastopalvelut

Hollolan kirjasto kuuluu Päijät-Hämeen Lastukirjastoihin. Toimintaa järjestetään pääkirjastolla Salpakankaalla sekä kahdella sivukirjastolla Kalliolassa ja Hämeenkoskella sekä kirjastoautolla. Kirjastossa on tarjolla lehtiä, kirjoja, musiikkia, elokuvia ja muita aineistoja, joihin voi tutustua paikan päällä tai lainata kotiin. Kirjaston tiloissa voi opiskella, harrastaa ja oleskella. Siellä järjestetään myös opastuksia, neuvontaa, tapahtumia ja näyttelyitä. Yhteisöllinen kirjasto Salpakankaalla on monien yhdistysten keskeinen toimintaympäristö tarjoten erilaisia kokous- ja seminaarituloja kuntalaisten käyttöön.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut järjestävät monipuolisia liikuntamahdollisuuksia, ohjattua liikuntaa ja terveysneuvontaa kuntalaisille. Liikuntapalveluiden liikuntakalenteri liikuttaa satoja kuntalaisia viikoittain liikuntatreffeillä, ohjatuilla ryhmäliikuntatunneilla, liikkumisen tukea tarjoavissa matalan kynnyksen kuntosaliryhmissä. Liikuntapalvelut pyrkivät aktiivisesti toimintakauden aikana mukauttamaan tarjontaansa vastaamaan kuntalaisten toiveita ja erityistarpeita.

Kulttuuripalvelut

Kulttuurista työtä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä useiden eri kunnan yksiköiden sekä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Kulttuuripalvelut koordinoivat Hollolan kunnan kulttuurikasvatusohjelman toteutumista perusopetuksessa, lasten kulttuurikeskus Efektin toimintaa sekä harrastamisen Suomen mallin mukaisen toiminnan järjestämistä Hollolassa. Kulttuuripalvelut toimivat keskeisenä tapahtumatuotantoa organisoivana ja toteuttavana toimijan yhteistyössä muiden palvelualueiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Piipahlus

Asiointipiste Piipahlus on Hollolan kunnan asiakaspalvelupiste, jossa annetaan yleisneuvontaa kunnan toimintaan liittyen. Piipahlus sijaitsee Hollolan kunnan pääkirjaston tiloissa. Asiointipisteessä voi hoitaa kunnan ja muiden toimijoiden palveluihin liittyviä asioita. Asiointipiste on myös eri palveluiden ja tapahtumien tietopankki ja palvelupisteestä voi hakea ja sinne voi palauttaa eri palveluihin liittyviä lomakkeita. Asiointipisteen palveluneuvojat hoitavat myös Kelan avustavia asiakaspalvelutehtäviä (yleisneuvonta, esitteiden jako, lomakkeiden jako ja vastaanotto).

Hyvinvoinnin koordinointi ja osallisuus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeisiä tehtäviä ja työtä toteutetaan kunnan kaikilla palvelualueilla. Työ koostuu erilaisista tehtävistä, joiden tavoitteena on muun muassa kuntalaisten terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Hyte-työn toteutumisesta vastaa kunnan hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä osallisuuskoordinaattorin kanssa. Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tiimissä työskentelee myös senioriohjaaja, joka tarjoaa neuvontaa ja opastuspalveluita kunnan ikäihmisille, sekä kehittää senioripalveluita ja niiden saatavuutta Hollolassa.

Osavuositarkastus 1-4

Alkuvuosi 2026 on ollut vapaa-aikapalveluilla tapahtumarikas. Peruskorjatun uimahallin avajaisia päästiin viettämään helmikuun alussa. Uimahallin kassapalveluiden ICT-järjestelmien toimintaongelmat ja kuntosalilaitteiden yli kahden kuukauden toimitusviivästyminen aiheuttivat paljon palautetta, mutta suhteutettuna remontin laajuuteen voidaan kuitenkin todeta, että remontista on selvitty ilman suurempia takaiskuja. Talousarviossa vuodelle 2026 arvioidut uimahallin lipputulot eivät ensimmäisen kolmanneksen osalta ole toteutuneet suunnitellusti. Valitettavasti kassapalveluiden ongelmien jatkuessa usean päivän ajan jouduttiin asiakkaita päästämään halliin kassan ohi. Normaalitytilanteessa halli olisi varmasti suljettu ja kassan toimintaongelmat ratkaistu sulun aikana. Vapaa-aikapäällikön linjauksella ihmisiä kuitenkin päästettiin maksuongelmista huolimatta halliin, sillä avajaisviikolla hallin sulkeminen tietoteknisten ongelmien vuoksi olisi kääntynyt melkoiseksi imagotappioksi juuri remontoitulle hallille. Toiveena on, että syyskausi saadaan aloitettua ilman suurempia ongelmia ja talousarvioon kirjattu tuottotavoite kurotaan kiinni. Alkuvuodesta uimahallille on tehty erilaisia kalustohankintoja, joita ei remontin aikaisessa suunnittelussa ole osattu ottaa huomioon. Näistä suurimpana yksittäisenä uusi allasimuri, joka on helpottanut uimahallin henkilökunnan arkea merkittävästi.

Palvelupiste Piipahluksen osalta toteumassa ei näy sisäiset laskutukset, jotka tehdään vasta loppuvuodesta. Piipahluksen henkilöstökulut tasoittuvat loppuvuotta kohden, sillä Piipahluksen kolmen palveluneuvojan resurssi laski kahteen, kun yksi palveluneuvojista jäi eläkkeelle huhtikuun alussa. Kirjaston osalta isoimmat kirjahankinnat on tehty alkuvuodesta, joka osaltaan selittää kulujen kokonaisuutta. Kulttuuripalveluiden pieni toteumaprosentti selittyy kulttuuripalveluille varatuista kuljetuskustannuksista, joihin ei huhtikuun loppuun mennessä ollut vielä kirjattuna kuluja.

Yhdistysten vastikkeelliset toiminta-avustukset ja yhteistyösopimusten mukaiset yhdistysavustukset on käsitelty ja osin maksettu huhtikuun loppuun mennessä normaalin aikataulun mukaisesti. Huhtikuun loppuun mennessä tuotantotukiaavustuksia oli jaettu n. 7500 €.

Palvelusuunnitelma 2026

Yksi merkittävimmistä vapaa-aikapalveluiden palvelukokonaisuuteen vaikuttavista asioista vuoden 2026 aikana on Hollolan uimahallin remontin valmistuminen ja uusien tilojen avautuminen kuntalaisten käyttöön heti alkuvuodesta. Liikuntapalveluiden toimintaan vaikutus on merkittävä, sillä samaan aikaan kun vesiliikuntamahdollisuudet palaavat normaalille tasolle, niin remontin aikana järjestettyjen ohjattujen liikuntaryhmien määrä luonnollisesti laskee, kun henkilöstön tehtävät palautuvat normaaleiksi. Lähes kaksi vuotta kestäneen remontin aikana liikuntapalvelut on onnistunut erinomaisesti kehittämään vesiliikuntapalveluita korvaavia ryhmäliikuntamuotoja, jotka ovat remonttijaksolla muotoutuneet erittäin tärkeiksi palveluiksi iäkkäämmille kuntalaisille. Uimahallin kahvilan ja lipunmyyntipalveluiden toteutus on ollut kunnan omaa toimintaa vuodesta 2021 lähtien. Nuorten työpaja Osuman työkokeilu- ja palkkatukipisteinä toiminut toiminta aloittaa, valtakunnallisestikin tarkasteltuna mielenkiintoisen osatutkintosuorituksia tarjoavan oppisopimustoiminnan, jossa saadaan uimahallin lipunmyynti- ja kahvilapalveluiden lisäksi tarjottua nuorille aivan uudenlainen portti opiskeluihin ja työelämään suuntautumiselle. Oppisopimustoiminta korvaa näin ollen vanhan palkkatukijärjestelmämuotoisen toiminnan. Tähän uudenaan palveluun on käyttötaloudessa vuodelle 2026 varattu 90 000 euroa. Tuolla määrärahalta on vuosittain tarkoitettu työllistää oppisopimussopimuksilla n. 10 – 15 henkeä töihin uimahallin kahvioon ja lipunmyyntipisteeseen.

Kunnan hyvinvointityö jatkaa edelleen kuntalaisten osallisuuden kehittämistä. Seniorityöhön saadut resurssit on otettu tehokkaasti käyttöön ja vuoden 2026 aikana on tarkoitus ottaa käyttöön uusia tapoja aktivoida iäkkäämpiä kuntalaisia. Aktivointi on osin senioriohjaajan järjestämää ohjattua toimintaa, joka sisältää muun muassa opastettuja retkiä, neuvontapalvelua, mutta uutena vuoden 2025 puolella käyttöön otettua vertaistukitoimintaa kehitetään aktiivisesti, jolla pyritään vahvistamaan kuntalaisten omaa toimijuutta arjen aktivoimisessa.

Nuorisopalveluilla merkittävimmät muutokset ovat uusien nuorisotilojen avautuminen vuoden 2025 lopussa, sekä uuden nuorisopalveluiden lähiesihenkilön tehtävän täyttäminen loppuvuodesta 2025. Vuoden 2026 aikana uusi lähiesihenkilö tutustuu nuorisopalveluiden nykytilanteeseen ja aloittaa tarveperusteisen kehittämistyön yhteistyössä vapaa-aikapäällikön kanssa. Hollolan kunnan nuorisopalvelut on viime vuosina ollut aktiivinen toimija seudullisessa nuorisotyön kehittämisryhmässä. Vuodelle 2026 on seudullisesti koordinoituun kehittämistyöhön tavoitteiksi kirjattu muun muassa tehostetun nuorisotyön tunnistaminen ja kehittäminen sekä toisen asteen oppilaitosten kanssa tehtävä oppilaitostyön kehittäminen. Kouluissa tehtävä nuorisotyö sekä avoin tilatyö, Salpakankaalla, Hämeenkoskella ja Kalliolassa ovat kunnassa tehtävän nuorisotyön perustyyppiä, jonka lisäksi vuodelle 2026 on suunnitteilla kaksi kansainvälistä nuorisovaihtoa, joista toinen toteutetaan Hollolassa ja toinen Italiassa. Nuorisopalvelut saavat vuosittain jatkuvaluonteista hankerahoitusta aluehallintovirastolta etsivän

nuorisotyön toteuttamiseen sekä harrastustoiminnan rahoitusta loma-aikojen päiväleiritoiminnan toteuttamiseen. Kansainvälisten nuorisotyön hankkeiden hakuihin osallistutaan tarpeen mukaan.

Palvelupiste Piipahluksen toimintojen toteuttamisessa on vuoden 2026 aikana ilmeinen sopeuttamistarve, kun kevään aikana eläköitymisen kautta Piipahluksen henkilöstömäärä laskee kolmesta henkilötyövuodesta kahteen. Tämä tarkoittaa sitä, että Piipahluksen palveluissa tehdään muutoksia, joilla tulee olemaan vaikutus muun muassa Piipahluksen aukioloaikoihin. Piipahlus hoitaa entiseen tapaan keskitetysti kunnan kaikkien palvelualueiden asiakaspalvelukontakteja ja palveluohjausta sekä kunnan chat-palvelun päivystystä. Jotta tuota palvelupakettia ei jouduta pienentämään tarkoittaa se ensisijaisesti sitä, että Piipahluksen aukioloaikoja tullaan pienentämään. Näin varmistetaan se, että henkilöstömäärän vähenemisellä olisi mahdollisimman pienet vaikutukset palveluiden saatavuuteen. Piipahluksessa hallinnoidaan myös kunnan tilavuokrausta. Kunnassa toimiville yhdistyksille, seuroille ja yksityishenkilöille tarjotaan maksuttomasti käyttöön useita erilaisia tiloja. Perusopetuksen palveluverkon pienentyessä on odotettavaa, että vuoden 2026 aikana kunnan vakiovuorojen jaosta tulee entistä tiukempi kokonaisuus. Tähän merkittävimmin vaikuttavat asiat ovat vuonna 2025 lakkautettujen Tiilikankaan ja Paimelan koulujen liikuntasalien poistuminen varattavista tiloista. Uimahallin monitoimisalun palautuminen varattavaksi tilaksi tuo pientä helpotusta asiaan, mutta monille palloilulajeille kyseinen sali ei kelpaa harjoitustilaksi.

Kulttuuripalvelut jatkavat laaja-alaista kulttuurityön kehittämistä Hollolassa myös vuonna 2026. Merkittävimpiä hankkeita on harrastamisen Suomen malli, jonka toteuttamista kaikissa Hollolan kouluissa jatketaan hankerahoituksen turvin myös vuonna 2026 sekä Hollolan kunnan kulttuurikasvatusohjelman toimintojen organisointi esi- ja perusopetuksen oppilaille lukuvuoden aikana. Tapahtumajärjestäminen, uusien tapahtumien ja toiminnan kehittäminen yhteistyössä kunnassa toimivien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on aktiivista ja aikaan ja ilmiöihin reagoivaa. Suurimmat yksittäiset tapahtumat vuoden 2026 aikana ovat Hyvä Fiilis-tapahtuma toukokuussa, Järvien Sävelet -musiikkitapahtuma Pikku-Tilijärven rannalla kesäkuussa, Hollola-päivä elokuussa sekä kunnan itsenäisyyspäivän juhlallisuudet joulukuussa. Tämän lisäksi kulttuuripalvelut tuottavat useita pienempiä tapahtumia kuntalaisille Pääkirjastolla ja Kalliolan kirjastolla. Kulttuuripalvelut hallinnoivat kunnan museokokoelmia ja ovat keskeinen toimija muun muassa Hämeenkosken kotiseutumuseon ylläpidon koordinoinnissa. Vuoden 2026 aikana toteutetaan merkittäviä perusparannuksia museon rakennusinfraan yhteistyössä Hollolan tilapalveluiden kanssa.

Tuloarviot ja määrärahat Sitova TOIMINTAKATE

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	396 654	95 416	815 600	245 242	30,1 %	570 358	825 236
Myyntituotot	252 214	35 935	291 300	61 996	21,3 %	229 304	292 457
Maksutuotot	0	0	400 000	119 568	29,9 %	280 432	386 235
Muut toimintatuotot	144 440	59 480	124 300	63 678	51,2 %	60 622	146 544
Toimintakulut	-3 661 696	-1 224 965	-5 563 800	-1 907 993	34,3 %	-3 655 807	-5 625 077
Henkilöstökulut	-1 469 241	-494 992	-1 837 200	-623 326	33,9 %	-1 213 874	-1 876 910
Palkat ja palkkiot	-1 190 523	-400 881	-1 493 200	-507 659	34,0 %	-985 541	-1 527 091
Henkilösivukulut	-278 718	-94 111	-344 000	-115 666	33,6 %	-228 334	-349 819
Palvelujen ostot	-526 767	-148 364	-921 800	-298 511	32,4 %	-623 289	-924 624
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-244 485	-107 583	-273 700	-119 823	43,8 %	-153 877	-302 262
Avustukset	-157 700	-40 583	-156 900	-81 570	52,0 %	-75 330	-156 870
Muut toimintakulut	-1 263 502	-433 442	-2 374 200	-784 763	33,1 %	-1 589 437	-2 364 411
Toimintakate	-3 265 043	-1 129 549	-4 748 200	-1 662 751	35,0 %	-3 085 449	-4 799 841
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 593	-1 095	0	0	0,0 %	0	0
Vuosikate	-3 266 636	-1 130 644	-4 748 200	-1 662 751	35,0 %	-3 085 449	-4 799 841
Poistot ja arvonalentumiset	-4 272	-2 418	-13 000	-1 036	8,0 %	-11 964	-9 703
Tilikauden tulos	-3 270 908	-1 133 062	-4 761 200	-1 663 787	34,9 %	-3 097 413	-4 809 544
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 270 908	-1 133 062	-4 761 200	-1 663 787	34,9 %	-3 097 413	-4 809 544
vyörytyserät	-12 766	-5 869	0	-6 683	0,0 %	6 683	-6 683
Vyörytyserämenot	-202 628	-72 365	0	-90 908	0,0 %	90 908	-90 908
Vyörytyserätulot	189 862	66 496	0	84 225	0,0 %	-84 225	84 225

Sisäiset erät	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	154 155	1 739	126 400	2 886	2,3 %	123 514	124 220
Toimintakulut	-1 470 671	-485 060	-2 785 300	-924 268	33,2 %	-1 861 032	-2 781 135
Toimintakate	-1 316 516	-483 321	-2 658 900	-921 382	34,7 %	-1 737 518	-2 656 915

Määrärahan toteutuminen palveluittain

Kirjastopalvelut

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	27 290	5 434	32 400	4 284	13,2 %	28 116	28 940
Toimintakulut	-988 087	-379 456	-1 080 800	-400 077	37,0 %	-680 723	-1 121 106
Toimintakate	-960 797	-374 023	-1 048 400	-395 793	37,8 %	-652 607	-1 092 165

Kulttuuripalvelut

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	4 926	4 434	1 500	145	9,7 %	1 355	1 145
Toimintakulut	-214 333	-59 672	-417 800	-66 943	16,0 %	-350 857	-363 667
Toimintakate	-209 407	-55 239	-416 300	-66 797	16,0 %	-349 503	-362 522

Liikuntapalvelut

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	155 636	61 096	521 500	202 714	38,9 %	318 786	551 281
Toimintakulut	-1 316 871	-439 929	-2 532 100	-867 188	34,2 %	-1 664 912	-2 559 260
Toimintakate	-1 161 235	-378 833	-2 010 600	-664 474	33,0 %	-1 346 126	-2 007 980

Asiointipiste Piipahlus

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	157 272	6 304	140 600	6 281	4,5 %	134 319	137 081
Toimintakulut	-157 272	-54 463	-140 600	-56 069	39,9 %	-84 531	-151 377
Toimintakate	0	-48 160	0	-49 789	0,0 %	49 789	-14 297

Hyvinvoinnin koordinointi

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	3 250	180	2 500	1 020	40,8 %	1 480	2 687
Toimintakulut	-106 154	-21 928	-140 500	-51 972	37,0 %	-88 528	-147 471
Toimintakate	-102 904	-21 748	-138 000	-50 952	36,9 %	-87 048	-144 785

Vapaa-aikapal yhteiset palv

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	208	0	0	20	0,0 %	-20	20
Toimintakulut	-335 001	-101 208	-376 000	-159 132	42,3 %	-216 868	-382 089
Toimintakate	-334 794	-101 208	-376 000	-159 112	42,3 %	-216 888	-382 069

Nuorisopalvelut

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/ 2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/ 2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä	Ennuste 2026
Toimintatuotot	48 073	17 968	117 100	30 779	26,3 %	86 321	104 082
Toimintakulut	-543 979	-168 308	-876 000	-306 613	35,0 %	-569 387	-900 106
Toimintakate	-495 907	-150 339	-758 900	-275 834	36,3 %	-483 066	-796 024

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Sivistyksen - ja hyvinvoinnin palvelualue edistää valtuuston kokouksessaan 19.12.2024 § 75 hyväksymää ilmastosuunnitelmaa.

Osallisuus

Osallisuuden toimenpiteet		Toteutuminen 30.4.2026
Vaikuttamisen väylät	Kuvaus: Dialogisuuden ja rakentavan keskustelukulttuurin edistäminen: Erätauko ja Skidialogi toimintamallien jalkauttaminen. Tavoiteaikataulu: 1-12/2026	Erätaukokeskusteluita järjestetty osana kuntastrategian jalkauttamisprosessia 6 kertaa. Skidialogi vakiintunut työkaluksi perusopetuksen yksiköissä. Skidialogilla mahdollistettu myös koulujen välinen vuoropuhelu Lapsiparlamentissa 22.4.
Vastuutaho: Sivistyksen - ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä		
Digiosallisuuden edistäminen	Kuvaus: Osaamisen ja digikompetenssin vahvistaminen Tavoiteaikataulu: 1-12/2026	Esi- ja perusopetuksen opettajille toteutettu 3 h tekoälykoulutusta.
Vastuutaho: Sivistyksen - ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä		
Kaikille avoimet tilat	Kuvaus: 1. Kehitämme yhdessä ja otamme käyttöön turvallisen tilan periaatteet. 2. Hollolan kohtaamispaikkatoimintaa kehitetään osana perhekeskustyötä. Tavoiteaikataulu: 1-12/2026	Kohtaamispaikkatoimintaa kehitetty osana perhekeskustyötä.
Vastuutaho: Sivistyksen - ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä		

Riskien hallinta

Riskit			
Riski		Vaikutus (1-4)	Todennäköisyys (1-4)
Kiinteistöt ja rakennukset		2	2
Strateginen riski	Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö (rakennukset, piha-alueet)		
Hallintatoimenpiteet	Suunnittelu, rakentaminen / varustaminen, valvonta / ylläpito, raportointijärjestelmät, kuntokartoitukset, toimenpiteet ongelmien johdosta. Toimialan riskienhallinta - ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ.		
Vaikutus	Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö (rakennukset, piha-alueet)		
Vastuutaho	Suunnittelijat, käyttäjät, ylläpitäjät, valvojat, työryhmiin nimetyt		
Arvio	Tällä hetkellä kokonaisarviona tilanne on hyvä. Rakennusten ja piha-alueiden kuntoa seurataan ja parannellaan jatkuvasti yhteistyössä Tilapalveluiden kanssa.		
Riski		Vaikutus (1-4)	Todennäköisyys (1-4)
Henkilöriskit		2	2
Strateginen riski	Sisäilmaongelmat, tapaturmat, tuottamukselliset teot, jaksaminen, sitoutuminen/asenne, osaavan työvoiman saatavuus		
Hallintatoimenpiteet	Valvonta/seuranta. Asioihin ajoissa reagoiminen. Koulutus/perehdytys. Tiedonkulun kehittäminen, yms. Toimialan riskienhallinta- ja turvallisuussuunnitelmatyöryhmien työ. Aktiivinen rekrytointi.		
Vaikutus	Sisäilmaongelmat, tapaturmat, tuottamukselliset teot, jaksaminen, sitoutuminen/asenne, osaavan työvoiman saatavuus		
Vastuutaho	Koko henkilöstö sekä osin vastuuesimiehistö, työryhmiin nimetyt		
Arvio	MAPA-tietoutta lisätty palvelualueen esihenkilöille. Osaamista vahvistettu MAPA-koulutuksilla.		
Riski		Vaikutus (1-4)	Todennäköisyys (1-4)
Järjestelmiin liittyvät riskit		2	2
Strateginen riski	Muuntautumis - ja integraatiokyky toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista johtuen		
Hallintatoimenpiteet	Ennakoiva seuranta ja reagointi muutostarpeisiin. Tiivis yhteistyö tietohallintopalveluiden kanssa.		
Vaikutus	Muuntautumis - ja integraatiokyky toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista johtuen		
Vastuutaho	SIHY johtoryhmä, tietohallinto		
Arvio	Tehdään jatkuvaa kehittämistyötä järjestelmien ja niihin liittyvän tietoturvan edelleen kehittämiseksi mm. DVV-rajapinnan rakentaminen oppilashallintojärjestelmään. Kaikilla ei ole mahdollisuutta kaksivaiheiseen tunnistautumiseen (henkilökohtaisten työpuhelimien puute).		

Kiinteistöihin ja piha-alueisiin liittyviin riskeihin etsitään ratkaisuja yhdessä eri toimialojen edustajien kesken (tekninen, sivistys- ja hyvinvointipalvelut, ympäristöterveydenhuolto, työsuojelu, ja niin edelleen).

Palvelualueen henkilöriskit liittyvät asiakkaisiin (toimintaympäristön turvallisuus/lapset, nuoret, huoltajat) sekä henkilöstöön (tapaturmat, sairastuneisuus, jaksaminen, osaaminen, motivoituneisuus ja muutosvalmius). Muutosjohtamisen ja resursoinnin merkitys korostuvat jatkossa.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen investoinnit

	Tilinpäätös 2025	Toteuma 1-4/2025	Voimassa oleva talousarvio 2026	Toteuma 1-4/2026	Tot. %	Määrärahaa jäljellä €
SIVISTYKSEN JA HYVINVOINNIN PALVELUALUE						
Menot	-38 297 €	0 €	-100 000 €	-37 683 €	38 %	-62 317 €
Tulot	0 €	0 €	0 €	211 926 €	0 %	-211 926 €
Netto	-38 297 €	0 €	-100 000 €	174 244 €	-174 %	-274 244 €

Vuoden 2026 toteuma tammi-huhtikuulta koostuu kulujen osalta uimahallin kalustamisesta. Tulot on vakuutusyhtiöltä saatu tämänhetkinen korvaus Kankaan koulun kalustamiseen. Edellisen vuoden tilinpäätöksen toteuma koostuu Salpakankaan koulun uusien alkuluokkien kalustamisesta.